

Публічна бібліотека Збараської міської ради
Відділ інформації, реклами, удосконалення методики
та практики бібліотечної роботи

Роман Шухевич: постать на тлі доби воюючої України

Методико-бібліографічні матеріали

Збараж – 2022

Упорядник: В. Радовська, зав. відділом інформації,
реклами, удосконалення методики та
практики бібліотечної роботи

Комп'ютерна верстка: В. Радовська

Відповідальна за випуск:

О. Бойко, директор

КУ «Публічна бібліотека Збарзької
міської ради»

Роман Шухевич: постать на тлі доби воюючої України

[Текст]: методико-бібліографічні матеріали / Публічна
бібліотека ЗМР, від. ін-форм., реклами, удоскон., методики та
практики бібл. роботи; упоряд. В. Радовська. – Збараж: [б.в.],
2022. – 25 с.

Методико-бібліографічні матеріали стануть у нагоді
бібліотекарям, організаторам масових заходів та усім, хто
цікавиться історією України.

Електронну версію видання можна переглянути за адре-
сою: <http://www.zbarazh-library.com.ua/writen-expert.html>

© Відділ інформації, реклами, удосконалення методики та
практики бібліотечної роботи, 2022

© Публічна бібліотека Збарзької міської ради, 2022

Коротка біографія Романа Шухевича

30 червня 1907 року у Львові народився Роман Йосипович Шухевич. Життя цієї людини варте гостросюжетного голлівудського фільму – як модно зараз казати, у жанрі «бойовик». Сімнадцять років тому в Україні зняли хороший фільм «Нескорений» з Григорієм Гладієм у головній ролі. Та на міжнародному рівні Роман Шухевич залишається малознаною або вкрай суперечливою постаттю, в біографії якої дійсність переплетена з численними міфами і фальсифікаціями.

Родина Шухевичів була дуже добре відома у Галичині своїм внеском в українське національне відродження. Дід Романа, Володимир Шухевич, уславився як вчений-етнограф і педагог, дослідник унікального етнокультурного регіону Гуцульщини. Його дружина Герміна (з родини Любовичів) стала активісткою українського жіночого руху. Сам Роман успішно закінчив Львівську академічну гімназію і Львівську Політехніку, отримав диплом інженера. Захоплювався музикою, співами та спортом.

Під час навчання, як і чимало інших патріотично налаштованих юнаків, вступив до лав Української військової організації та Організації українських націоналістів. Долучився до вироблення тактики ОУН, яка оформилася в концепцію “перманентної революції”. Згідно з нею, український народ в умовах іноземної окупації міг здобути собі свободу лише шляхом силового тиску на ворога, тому ОУН мала взяти на себе підготовку суспільства до всенародного повстання.

Роман Шухевич брав участь у низці замахів на впливових польських чиновників, які провадили антиукраїнську політику. Через це два з половиною роки провів в ув’язненні у концтаборі Береза Каргузька і львівській тюрмі «Бригідки».

Після звільнення, у 1937 році реалізував себе як успішний бізнесмен, заснувавши рекламну фірму «Фама». Ця компанія

сприяла розвиткові українських кооперативів і надала легальний заробіток багатьом членам ОУН.

На початку 1939 року Роман Шухевич прибув до Закарпаття, де взяв участь у розбудові Карпатської Січі – збройних сил молодії Карпатської України. Став учасником боїв проти угорських окупантів. Після падіння Карпатської України через Румунію, Югославію і Австрію виїхав до Кракова, на той час вже окупованого нацистами.

Після розколу ОУН у 1940 році, Роман Шухевич підтримав Степана Бандеру. Був призначений крайовим провідником ОУН на західноукраїнських землях. Керував навчанням військових кадрів. Зважаючи на підготовку нападу Німеччини на Радянський Союз, домовився із німецьким командуванням про створення дружин українських націоналістів, які мали воювати проти радянської влади і визволяти від неї українські землі.

Таємний задум полягав у тому, щоб націоналісти проголошували українську державність і встановлювали національну українську владу, не даючи змоги німцям перетворити Україну на окуповану колонію. Так у складі німецької армії з'явилися українські батальйони «Нахтігаль» («Соловей») і «Роланд». Батальйоном «Нахтігаль» командував Шухевич. Попри поширений міф, «Нахтігаль» підпорядковувався абверу (військовій розвідці і контррозвідці), а не військам СС. Роман Шухевич не мав звання гауптштурмфюрера СС і не отримував німецьких нагород.

30 червня 1941 року батальйон «Нахтігаль» вступив до Львова. Того ж дня було проголошено Акт відновлення Української Держави. У складі уряду, Українського державного правління, Роман Шухевич отримав посаду другого заступника міністра оборони. Однак німецька окупаційна влада заарештувала членів уряду і розпочала репресії проти українських націоналістів. Зрештою вона розформувала і батальйони «Нахтігаль» і «Роланд». Замість них створювався поліцейський батальйон № 1, заступником командира якого став Шухевич. Ця частина брала участь у боях з радянськими партизанами в Білорусі.

Наприкінці 1942 року українці-вояки батальйону відмовилися продовжити службу, і німці розформували частину.

Шухевич уникнув арешту гестапо, перейшов на нелегальне становище і знову долучився до українського визвольного руху.

На початку 1943 року Роман Шухевич очолив Українську повстанську армію, яка формувалася на Волині, Поліссі й Галичині і вела боротьбу проти німецьких окупантів, польських партизан, а пізніше і проти радянського режиму. Взяв собі підпільний псевдонім «Гарас Чупринка».

У липні 1944 року Роман Йосипович був обраний головою Генерального Секретаріату і генеральним секретарем військових справ Української головної визвольної ради (УГВР). Цей орган створили для консолідації усіх українських політичних сил заради боротьби за незалежну і соборну Українську Державу. Шухевич також виступив прихильником демократизації політичної програми ОУН, залучення усіх поневолених народів до боротьби проти нацизму і комунізму.

Роман Шухевич командував УПА протягом семи років. За ним наполегливо полювали радянські органи державної безпеки. Попри це, тривалий час йому вдавалося «пошити в дурні» всю сталінську каральну систему. Навіть двічі – у 1948 і 1949 роках – за фіктивними документами лікуватися у радянських санаторіях в Одесі на узбережжі Чорного моря. При цьому Шухевич подорожував літаками і поїздами, відвідував музеї і театри, працював над розбудовою підпільної мережі у центральній, південній і східній Україні.

Та зрештою спецслужби вийшли на слід головнокомандувача УПА. 5 березня 1950 року він загинув у бою в селі Білогорща (нині у межах Львова). Смерть Шухевича стала відчутною втратою для українського визвольного руху. Після неї організований спротив УПА почав сходити нанівець, хоча окремі боївки продовжували боротьбу аж до початку 1960-х років.

Донині в оцінці діяльності Романа Шухевича переважають крайні, поляризовані точки зору. Отже, ця тема є надто дражливою в Україні, Польщі, Росії. Але професійні історики не

повинні займатися героїзацією чи демонізацією. Ґрунтовне і неупереджене дослідження біографії головнокомандувача УПА – справа майбутнього. Але він боровся за ідею, і за цю ідею віддав своє життя. Тому постать Романа Шухевича завжди буде органічно неприйнятною для тих, кому не потрібна могутня, соборна, успішна і самодостатня Україна.

Цикл заходів

«А хто борець, той здобуває світ. Роман Шухевич». Вечір історичного портрету

«Життя, покладене на вівтар незалежності». Вечір-портрет

«Лицар української незалежності». Історична розвідка

«Понад усе він любив Україну». Усний альманах

«Роман Шухевич – дух української нації». Книжкова виставка

«Роман Шухевич – керівник воюючої України». Книжкова виставка.

«Роман Шухевич – командир армії безсмертних». Історичні читання.

«Роман Шухевич ... Невтомний борець за волю України». Виставка-портрет

«Роман Шухевич. Життя варте гостросюжетного фільму». Історична мозаїка

«Роман Шухевич. Понад усе він любив Україну». Усний альманах

«Роман Шухевич: людина і вояк». Книжкова полиця

«Роман Шухевич: постать на тлі доби воюючої України». Історична розвідка

«Шухевич-Чупринка – людина і символ». Віртуальна виставка

Книжкова полиця

«Плекав нас біль по втраті України, кормив нас гнів і злість на ворогів»

Дмитрук, В. Вони боролися за волю України [Текст] / В. Дмитрук. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2009. – 724 с.

У книзі на глибокому аналізі історичних подій, на численних архівних документах та спогадах учасників національно-визвольної боротьби українського народу автор відтворює захоплюючу і трагічну сторінку історії визвольних змагань за незалежність нашої Батьківщини в 1917-1959 рр., який вистояв і переміг у двобой з коричневими і червоними окупантами, що з різних боків навалювалися на нашу Батьківщину.

«Зродились ми великої години...» [Текст] / укл. В. Кіпіані. – Х.: Віват, 2016. – 304 с.

Це видання становить собою збірник текстів, авторами яких є впливові науковці, журналісти, громадські діячі та дисиденти. Мовою фактів, свідчень, спогадів, побутових подробиць і навіть філософських міркувань вони відповідають на гострі питання, намагаючись відшукати правду про відчайдушних борців за українську державність.

Ісаюк, О. Роман Шухевич [Текст] / О. Ісаюк. – Х.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 254 с.

У національній історії існує чимало видатних постатей, чиє життя тривалий час було приховане від загалу під грифом «Секретно». Власне, те саме можна сказати і про життя та діяльність на терені України керівника ОУН-УПА, видатного діяча націоналістичного руху Романа Шухевича.

Патриляк І. Перемога або смерть: український визвольний рух у 1939-1960 роках [Текст] / І. Патриляк. – Х.: Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 512 с.

Українська повстанська армія, яка чинила тривалий опір тоталітарному режиму в умовах майже повної зовнішньої ізоляції, — це одна з тих сторінок історії України, яка й досі потребує неупередженого тлумачення науковцями. Як була створена УПА, які завдання перед собою ставила, яку роль відіграла у часи Другої світової війни, якою була боротьба із гітлерівською окупацією та протистояння з НКВС... Висвітлюючи основні події цього масштабного народного руху, автор дає можливість читачеві зорієнтуватися в історії України цього періоду.

Праск, С. Роман Шухевич [Текст] / С. Праск. – Львів: Априорі, 2017. – 396 с.

Історичний роман-трилогія, у центрі якого – образ Головного Командира Української Повстанської Армії легендарного генерала «Тараса Чупринки» – Романа Шухевича.

Герої на правду не вмирають...

Вони воскресають для нації і приходять до нашого духовного малокрів'я з конкретною допомогою, підтримкою у час тектонічних реформ, великої боротьби за життя і волю, у якій нема нічого випадкового, у чому аз грішний остаточно переконався, коли утричі, як Іванові Франкові любов, явився мені Роман Шухевич.

Чайківський Б. «Фама». Рекламна фірма Романа Шухевича [Текст] / Львів: Видавництво «МС», 2005. – 104 с.

Ця книга – несподіваний погляд на Романа Шухевича. Відомий військово-політичний діяч, провідний член ОУН, Головний командир УПА постає у пропонованому спогаді як успішний бізнесмен.

Мабуть, небагато хто знає, що Роман Шухевич був засновником першої в Галичині української рекламної фірми «Фама». Про його діяльність у цій фірмі, цікаві перепитії з життя українського бізнесу 30-х років минулого століття розповідає компаньйон Шухевича Богдан Чайківський.

Яневський, Д. Роман Шухевич [Текст] / Д. Яневський. – Х.: Фоліо, 2015. – 64 с.

У цій книзі автор відновив реальну історію УПА, дослідив місця та час її народження, чисельність, а також імена головних командирів, зокрема легендарного головнокомандувача Української Повстанської Армії Романа Шухевича, що «переставив визвольно-революційну боротьбу на широкі рейки повстанських дій УПА».

Цікаві факти про головнокомандувача УПА

- ✚ Роман Шухевич походив зі славного українського роду. Його прадід, священник Йосип Шухевич, першим в українській літературі перекладав Вергілія, Шиллера, Вальтера Скотта. Іван Франко написав передмову до посмертного видання його творів. Дід, професор Володимир Шухевич був активним учасником товариства «Просвіта» і дійсним членом Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Володимир Шухевич був автором дослідження «Гуцульщина», найгрунтовнішої праці про гуцулів у 5-ти томах. Дядько Степан Шухевич був адвокатом і оборонцем прав українців на гучних політичних процесах у Польщі.
- ✚ Батько Романа Осип Шухевич, суддя, під час проголошення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР) став політичним комісаром в Кам'янці Струмиловій (тепер Кам'янка-Бузька) на Львівщині, за що після поразки визвольних змагань карався польськими окупантами у львівській тюрмі «Бригідки». Мати Євгенія

була донькою-одиначкою отця Стоцького, пароха в селі Оглядів на Радехівщині. Батьків Романа Шухевича більшовики арештували і вислали за межі України (батька в Кемеровську область Росії, матір в Казахстан), де вони невдовзі померли.

- ✚ 15-річний Роман Шухевич на різдвяних канікулах врятував дитину, яка через крихкий лід впала у крижану воду. Внаслідок переохолодження рятівник довго хворів на запалення легенів.
- ✚ Роман Шухевич дуже любив спорт. Він грав у футбол, волейбол, баскетбол, водне поло, займався боксом, кінним і лижним спортом. На Запорозьких іграх у Львові він встановив рекорд бігу з перешкодами на 400 метрів та рекорд у плаванні на 100 метрів. Займав призові місця у метанні диску та штовханні ядра.
- ✚ Особливо добре Шухевич володів шпагою, якою тричі боронив честь українського студентства. Займався він також планеризмом і отримав диплом пілота безмоторного літака.
- ✚ Шухевич захоплювався мандрями по річках: на човні проплив з Галичини по Бугу та Віслі до Балтики і назад — на веслах проти течії. Також він заснував у «Пласті» курінь «Чорноморці», з яким проплив усі найважливіші ріки Західної України.
- ✚ Свої воєнні університети генерал-хорунжий УПА починав як звичайний рядовий гарматник у польському війську. У 1928-1929 роках Шухевич проходив строкову службу в артилерійській частині у Володимирі-Волинському і навіть навчався в так званій підстаршинській школі. Але через участь в українській націоналістичній організації він вважався неблагонадійним, тому не зміг завершити навчання і залишився рядовим.
- ✚ Після відбуття ув'язнення за націоналістичну діяльність, Шухевич засновує рекламну фірму *Fama*. До її завдань також належить працевлаштування колишніх політв'язнів та розбудова мережі ОУН. Відділення *Fama* з'являються по всій Західній Україні, а рекламні оголошення виходять

в газетах Німеччини й Угорщини. Згодом її рекламу демонструватимуть перед показом фільмів.

(Джерело: <https://uacrisis.org/uk/shuhevych-fakty-mify>)

Інтернет-посилання

1. Невідомий Шухевич. Загадкові сторінки життя командувача УПА <http://tsn.ua/special-projects/shuhevych/>
2. Особисте листування головнокомандувача УПА Романа Шухевича http://avr.org.ua/index.php/ROZDILY_RES?idUpCat=687
3. Роман Шухевич: цікаві факти та міфи про головнокомандувача УПА <https://uacrisis.org/uk/shuhevych-fakty-mify>
4. Українська повстанська армія в картинках <http://www.istpravda.com.ua/articles/2016/10/14/149237/>
5. Унікальні архівні документи про життя та діяльність Романа Шухевича (фото) <http://varta1.com.ua/sbu-oprylyudnyla-unikalni-arhivni-dokumenty-pro-zhyttya-ta-diyalnist-romana-shuhevycha-foto/>
6. Шухевич Роман Осипович https://uk.wikipedia.org/wiki/Шухевич_Роман_Осипович#Бібліографія

Бібліотечний кінозал

Пропонуємо перелік тематичних фільмів усім, хто хоче отримати нові знання про Українську повстанську армію та її головнокомандуючих за допомогою кінострічок.

«Атентат – Осіннє вбивство у Мюнхені»

<https://www.youtube.com/watch?v=Dq4fn3gHoCY>

Фільм охоплює період від 1947 року, коли рейдові загони УПА з боями проривались за кордон, й до осені 1959 року, коли у Мюнхені від руки агента КДБ загинув Степан Бандера. Вигнанці й біженці навіть у важких умовах емігрантського життя об'єднувалися, вели просвітницьку, релігійну, громадську й політичну роботу.

«Білий птах з чорною ознакою»

<https://www.youtube.com/watch?v=Ks2ZLiXTsxs>

У центрі розповіді – бідна й багатодітна родина. Розійшлися шляхи синів Леся Звоняра: старший іде до Червоної Армії, середній – в ліс, до УПА, молодший – залишається осторонь. Але не раз зустрінуться вони і не раз перетнуться їхні долі – і в коханні, і в горах зі зброєю в руках. Події фільму відбуваються у 1937-1947 роках.

«Вишневі ночі»

<https://www.youtube.com/watch?v=0k6qODfwhso>

Події фільму розгортаються в останні роки Другої Світової війни в західноукраїнському містечку. Німці відійшли далеко на захід, й містом панували радянські війська, принісши братню мову, порядок і атмосферу напруженого очікування лиха. Життя провінційного міста, на перший погляд, мало розмірений та мирний плин, який переривався незрозумілими перестрілками на вулицях та несподіваними зникненнями колег по роботі. Але ця умовна тиша була всього лише прикриттям для підпільної діяльності армії нескорених, яка існувала поруч з радянською.

«Вогонь і зброя» (Розповідь про УПА на Закерзонні)

https://www.youtube.com/watch?v=-eBh_hbpRyQ

Міжвоєнний період позначився для українців Закерзоння стрімким розвитком культурного життя, а тому національно-визвольна боротьба та поява УПА стали вимогою часу, як єдиної військової сили, яка стала на оборону українського населення у боротьбі з німецькою, а згодом радянською агресією та окупацією.

«Воля або смерть!»

<https://www.youtube.com/watch?v=3sYHZQ5uHLA>

У фільмі “Воля або смерть” із документального циклу «Відкрита зона» зібрані три драматичні історії вояків Української повстанської армії: зв’язкової головного командира УПА Романа Шухевича, яка розповідає про те, як насправді була налагоджена робота в лавах УПА; двох братів-упівців, один із яких зберігав довірену йому під час війни таємницю; романтична історія кохання вояка УПА і сільської вчительки, яка переховувала свого коханого 40 років.

«Жива»

<https://www.youtube.com/watch?v=Umo4xXFskYk>

Український історико-драматичний фільм, який розповідає про молоду дівчину Анну Попович, яка, рятуючись від переслідувань МГБ, потрапляє в табір УПА. Анна Попович розповіла свою історію авторам стрічки та дозволила її екранізувати.

«Залізна сотня»

https://www.youtube.com/watch?v=jyY1_Zi_U

Події кінофільму «Залізна сотня» відбуваються у 1944-1947 роках на території Західної України та Східної Польщі. Сюжет фільму побудовано на реальних фактах про молодих українців, які свідомо прийшли до лав Української Повстанської Армії. В жорстоких тенетах війни, де життя і смерть завжди поруч, вони пройшли свій шлях до кінця і залишились незбореними і юними...

«Нескорений»

<https://www.youtube.com/watch?v=NENah9oEiek>

1950 рік. Вже давно закінчилася Друга Світова війна, а на теренах Західної України, в Карпатах ще продовжували збройну боротьбу знекровлені, але нескорені духом збройні частини та невеликі кріівки Української Повстанської Армії, ще зовсім недавно могутньої, добре організованої та вишколеної, яка змушена була вести нерівну боротьбу на два фронти: спочатку проти німецьких окупантів, а потім – проти більшовицької навали. На чолі Армії стояв видатний Командир: легендарний генерал-хорунжий Роман Шухевич – Тарас Чупринка, долю якого і покладено до основи фільму.

«Останній бункер»

<https://www.youtube.com/watch?v=JsG9hbGDdAM>

Хоча він вважається екранізацією повісті російського письменника-дисидента Леоніда Бородіна “Перед судом”, його сюжет помітно відрізняється, і треба сказати, відрізняється не на гірше – це мабуть один з тих рідкісних випадків, коли кіно перевершує книжку. У центрі уваги НКВС, де панують цікаві відносини. Енкаведисти мають надзвичайно відповідальне завдання: викрити останній бункер УПА в районі. Не виконати його неможливо. Отже, за будь-яку ціну бункер треба знайти й знищити. Сюжет кіна майже детективний, з цікавою й драматичною кінцівкою. На окрему увагу заслуговують сцени, де спецзагін НКВС здійснює провокаційні каральні акції в одностроях УПА, а вже наступного дня той же загін демонструє жертви власного ж злочину, малюючи підпис: «Дело рук бандеровской банд?». Нагадуємо, кіно зроблене ще в 1991 році...

«Служба Безпеки ОУН. Зачинені двері»

<https://www.youtube.com/watch?v=kpHE7AYz5iw>

Це перша документальна стрічка про один із найбільш професійних та засекречених підрозділів ОУН. СБ залишила про себе мало інформації, зате багато чуток та пліток, стараннями простих

людей та ворогів перетворених на жахливі та таємничі історії. Багато документів, які свідчили про її діяльність, зникли в спецархівах, інші були знищені співробітниками СБ в останні хвилини свого життя. Ще донедавна дисертації на цю тему були засекречені. Проте інтерес до неї – безсумнівний. У фільмі представлені унікальні інтерв'ю колишнього співробітника СБ, зв'язкової УПА, та особистого охоронця Романа Шухевича.

Цитати

«Ми усі – вояки УПА і всі підпільники зокрема, і я — свідомі, що раніше чи пізніше нам доведеться згинувати в боротьбі з брутальною силою. Але, запевняю вас, — ми не будемо боятися вмирати, бо, вмираючи, будемо свідомі того, що станемо добривом української землі. Це наша рідна земля потребує ще багато добрива, щоб у майбутньому вироста на ній нова українська генерація, яка довершить те, що нам не суджено було довершити».

Роман Шухевич

* * * * *

*Нескорений твій дух – борцям дороговказ.
Ти кров'ю, генерале, написав наказ -
Найкращий за життя, тривогами багате
Боріться – хай росте, міцніє, процвіте
Вітчизна вільна – Україна золота!
Для неї жити нам, за неї Помирати.*

Петро Дужий (про Шухевича)

* * * * *

«Я впевнений, що зброї, яку Ви одержали з рук Нації, не посоромите і прийдешнім передасте своє ім'я вкрите безсмертною славою».

Роман Шухевич

*Родились ми великої години
з пожеж війни, із полум'я вогнів...
О. Бабій «Марш»*

* * * * *

*Коли ви вмирали. Вам дзвони не грали,
Ніхто не заплакав за вами,
Лиш в чистому полі ревіли гармати,
І зорі вмивались сльозами.*

Михайло Кураха

* * * * *

*Поклін складаємо тобі,
Великий сину України,
Що ти життя своє віддав
За щастя рідної країни.*

М. Попович-Назарук

Сценарій вечора-пам'яті Романа Шухевича

Голос диктора за сценою:

Герою України, мужньому борцю за її незалежність
Роману Шухевичу – Тарасу Чупринці присвячується:

«Героям України – слава!
Благословенна та держава,
Що має відданих синів!...»

Вірш М. Яцків «Роману Шухевичу»
Ти присвятив життя запеклій боротьбі
За волю рідного тобі народу.
Ти був тим променем в п'їтьмі,
Що освітив для всіх дорогу.
Ти свято вірив в перемогу
Віддавши сили боротьбі,
Ти висував солдатам лиш одну вимогу
В бою загинути ніж жити у ярмі.
Ти не тікав від складнощів ніколи
А з гідністю їх завжди зустрічав.
Так було у Карпатській Україні
Де ти з мадяром воював.

Вже маючи свою родину
Ти за кордон ніколи не тікав,
А у важку хвилину
Без страху труднощі долав.
Ти воїнів вів за собою
І надихав хоробрістю солдат своїх.
Ти готував їх всіх до бою
Який мав стати головним для них.
Ти смерть зустрів свою в бою
Як це належить командирю,
І совість не зганьбив свою
В останньому бою за Батьківщину.
Такі як ти не помирають
Вони в серцях живуть у нас!
Таких як ти не забувають
Вони героями лишаються для нас!

Ведуча: Роман Шухевич народився 30 червня 1907 року у Львові на вул. Довбуша 2, у відомій галицькій родині. Його дід Володимир Шухевич – непересічний педагог і етнограф світової слави, автор монументального п'ятитомного дослідження «Гуцульщина». Стрийко Степан – курінний отаман Легіону Український Січових Стрільців і один з найкращих українських адвокатів.

Ведучий: Мама була родом із Радехівщини, походила з високо інтелігентної і освіченої родини священників, очолювала місцевий осередок «Союзу Українок».

Батько Осип Шухевич був суддею спочатку в м. Краковець, а коли Роману виповнилося 6 років його перевели на вищу посаду судді в Кам'янку – Струмилову.

Ведуча: Кам'янка зустріла родину Шухевичів мелодією годинника на міській ратуші, що мирно відбиває час. Саме він допомагав кам'янчанам озирнутися назад, замислитись про життя і мріяти про майбутнє. «Сім'я жила на другому поверсі будинку, який належав родині Гавриїла Мулькевича. Сьогодні на фасаді будинку встановлено меморіальне погруддя Р. Шухевича».

Скульптурна прикраса в честь героя, з якої відразу побачите його мужнє обличчя та суворі очі, завжди в квітах та зелені, що

свідчить про те, що кам'янчанам вічно дороге його ім'я, славне життя, яке він беззавітно віддав своїй рідній землі в боротьбі за нашу незалежність, за волю України.

Ведучий: Батько Романа брав активну участь у суспільно-громадському житті міста, був старостою у місцевій церкві і заступником бургомістра Кам'янки – Струмилової.

Виростаючи над Бугом Роман швидко навчився плавати і проводив вільні дні біля річки. А ще він вчився грати на фортеп'яно. Та найбільше його цікавила зброя. Разом з друзями Богданом Мулькевичем, Іваном Бадівським, Богданом Підгайним зібрав чималу колекцію зброї, якої після Першої світової війни не бракувало. Хлопці часто влаштовували різноманітні спортивні змагання, вчилися володіти зброєю.

Ведуча: Юне товариство під команду Р. Шухевича проводило тренування на кам'янецькому цвинтарі біля старої церкви святого отця Миколая. У конспіративному «штабі» хлопець зберігав виготовлені в кузні Мулькевича луки та стріли, які використовували в своїх напівбойових тренуваннях. Р. Шухевич користувався великим авторитетом серед своїх товаришів.

Ведучий: В м. Кам'янка - Струмилова Р. Шухевич поступив до Народної школи. Великий вплив на юнака здійснив листопадовий чин 1918 року, коли він вперше побачив на ратуші міста блакитно-жовтий прапор.

Ведуча: В 1917р. Роман Шухевич вступив до першого класу гімназії у Львові. Крім навчання брав активну участь у спортивних змаганнях, був активним членом гуртка «Ясний тризуб». Пластові мандрівники розцінював не як розвагу, а як пізнання рідного краю, його історії, брав участь в естафетах від стрілецьких могил на горі Маківка до Львова, від нашого міста до Підлісся, до пам'ятника М.Шашкевичу. Згодом стає членом пластових куренів «Лісові чорти» та «Чорноморець».

Вірш «Завзятим молодцем був Роман Шухевич»

Він хистом відваги всіх друзів ставив.

Свідомого роду – неначе князевич –

Найчільніші кадри ОУН збагатив.

Ряди борців УПА Чупринка очолив,

Крайову платформу Тур установив,

Усім, хто був гнаний, пристанок вволив
І край наш широкий гідно захистив.

Ведучий: Саме під час навчання у Львівській гімназії Р. Шухевич активно включається у вир національно - визвольної боротьби, прилучається до праці в молодіжній сітці Української Військової Організації, членом якої став в 1925 році.

У вересні 1925р. починає навчання у Львівському Політехнічному Інституті, який з успіхом завершив в 1931 році. Паралельно в 1928-1929 роках закінчує старшинську школу польської армії і таємно спеціальні офіцерські курси.

Ведуча: Двадцятидвохрічним юнаком долучився Р. Шухевич до звитяжної борні в 1929 році, він вступає до Організації Українських Націоналістів, а з 1930 по 1934 рік обіймає посаду бойового референта Крайової езекутиви на західно - українських землях. Не минули Шухевича і випробування на фізичну стійкість під час перебування за ідею в ворожих тюрмах.

Польська влада кинула мужнього юнака в концтабір Береза Картузька, а пізніше в тюрму. Непохитний революціонер Р. Шухевич фанатично вірив, що лише збройна сила завоює та захистить Українську Самостійну Державу і тому ретельно вивчає військову справу.

Ведучий: Вже дуже швидко здобуті знання стали у пригоді коли в 1938-1939 роках на Закарпатті виникли умови відродження Української Держави. Поручник Шухевич разом з побратимами Михайлом Колодзінським і Зеноном Коссиком увійшов до штабу «Карпатської Січі» та разом з іншими націоналістами-галичанами захищав Карпатську Україну від маляр.

Вірш «І мовчки, у тяжкій задумі»

І мовчки, у тяжкій задумі,
Заслуханий у вітру шуми,
Глядів з гори на гай-розмай,
Мов думкою у ту хвилину
Охоплював люд, Україну
Свій безталанний цілий край.

Його лице, бліде й суворе
Та очі сині, наче море
Покрила смутку темна тінь.

Так ніби в серце генерала
З мільйонів братніх сердець спливала
Вся безмір горя і терпінь.

О. Бабій

Ведуча: Після розвалу Польщі у 1939 році Р. Шухевич очолює Крайовий Провід ОУН, який після відступу більшовиків, першим входить у Львів і 30 червня 1941 року разом з Степаном Бандерою та Ярославом Стецьком бере участь у проголошенні Акту відновлення Української Держави.

Химерна доля кидає Р. Шухевича в Білорусію, але в 1943 році він повертається в Україну.

Пісня «Там десь далеко на Волині»

Ведучий: На початку 1943 року Р. Шухевич поринає в гущу українського націоналістичного підпілля. Відтоді разом з побратимами творить підпільну Українську Повстанську Армію.

Вірш «Був наказ»

Був наказ: – До походу! До зброї –
Україна розп'ята в вогнях!
Кожна хата родила героїв,
Месник руку могутньо підняв.

Був наказ, як гаряче залізо,
І слова стали чином живим!
Боротьба – стала чести девізом,
Мість горіла завзяттям грізним!

Ведуча: У травні 1943 року Р. Шухевич очолює Бюро Проводу ОУН і стає керівником національного-визвольної боротьби українського народу. У листопаді 1943 року майор Тарас Чупринка (псевдо героя) стає Головним Командиром УПА. Перед ним виростають завдання, що їх міг осягнути лише дійсний велетень духу, характеру і розуму. Він послідовно творить гордість української нації: дисципліновану, всенародну збройну силу – Українську Повстанську Армію.

Пісня «Йшли селом партизани»

Ведучий: Молоде українське військо воювало проти німецьких окупантів, більшовицьких катів Ковпака, Медведєва, польських

зайд, а далі проти російської «імперії зла» так званого СРСР. Від повстанських куль гине шеф німецьких штурмових загонів Люце, більшовицькі генерали Ватутін, Москаленко, заступник міністра оборони Польщі генерал Сверчевський.

Ведуча: Відділи УПА та бойвки ОУН гідно захистили українське населення від репресій і терору коли наша земля стала ареною боротьби за світове панування двох найбільших тоталітарних режимів в історії людства. Своїм героїзмом нескорені повстанці написали золоті сторінки новітньої української і світової історії.

Вірш «Безсмертному командирові»

Салют. Минула ще хвилинка,
І промовляв Тарас Чупринка
Словами, як мечів удар:
— Повстанці! Знов із сходу, з долів
Іде на нас орда монголів,
Що прагне крові, пімсти, кар.

Ви пам'ятаєте донині,
Як то торік орда москвинів
Прийшла до цих Карпатських гір
Та, утікаючи шляхами,
Погнала з краю канчуками
Сто тисяч в'язнів на Сибір.

Згадайте, як тоді москвини
Оббризкували в тюрмах стіни
Й кайдани кровію братів,
Штиками очі їм довбали,
На розстріл гнали у підвали.
Згадайте жертви тих катів!

Помстить біль тих, що на засланні,
В Соловках зимних, в Казахстані
Тужливо дивляться з-за ґрат,
Помстить біль тих, що на вигнанні.
Вмираючи, з-за океанів
Звертають зір до гір Карпат! –

Бійці, піднявши кріси й стяги,
В пориві запалу, відваги
Всі кликнули: – Веди нас в бій,

А ми останню краплю крові
Віддати раді та готові
За наш народ у боротьбі! –

Тарас поглянув бистрим зором
На всіх старшин, а потім скоро,
Узявши мапу знов до рук,
Давав наказ: – Хай ті бригади
Московські знищить без пощади
Хоробрий наш отаман Кук!

Ведучий: Мужня боротьба воїнів УПА під керівництвом Р. Шухевича викликала люту ненависть у комуністичної влади Радянського Союзу. Більшовицьке керівництво добре усвідомлювало, яке значення для визвольного руху мають його провідники і доки вони живі боротьби не припинять. Тому для того щоб вистежити і знищити генерала Р. Шухевича влада залучила величезні сили шпигунів, сексотів, кагебістів.

Ведуча: Останні місяці свого життя Р. Шухевич перебував у будинку – криївці в с. Білогорща неподалік Львова. Осаженілим кадебістам таки вдалося вистежити місце криївки Провідника. У неділю 5 березня 1953 року на світанку будинок був оточений багато чисельним військом. В будинку де перебував Р. Шухевич вірвались військові.

Ведучий: Генерал не став чекати поки його знайдуть. Сам вийшов з гранатою і пістолетом назустріч ворогу і почав стріляти. Вбивши перших нападників намагався прорватися з оточення, але автоматна черга пересікла йому груди. Аби не потрапити до рук ворога генерал Р. Шухевич приклав цівку револьвера до скроні і натиснув курок.

Пісня « Той березень леготом свіжим і ніжним »

Той березень леготом теплим і ніжнім
Розвіював синій ранковий туман,
Коли в бій останній із ворогом грізним
Йшов генерал наш – Шухевич Роман.
У мить вирішальну, в останню хвилину
В серці своєму плекав теплоту,
Бо гинув за ньеньку свою Україну,
Катами сплюндровану землю святу!

Згадались прожиті із доблестю роки,
Як вірно народу й вітчизні служив,
По рідній землі йшов упевненим кроком
І гідь більшовицьку ненависну бив!
 До сонця всміхнувся спинившись на ганку
 У кучерях сяяло мужнє чоло,
 І пестив весняний вітерець вишиванку
 В якій вже провісником долі цвіло.

Та хижа й повторна московська навала
Кільцем смертоносним село облягла
І вбила Героя! Борця! Генерала! -
Вовік йому Слава! Шаноба! Хвала!

Ведуча: Провідник ОУН Степан Бандера на смерть героя відгукнувся такими словами: «Героїчна смерть Шухевича-Чупринки – це найбільша втрата українського визвольного руху. Але він переніс той найважчий удар, тому що в ньому живе дух, віра і хоробрість того найбільшого Провідника і командира-генерала Т. Чупринки . Але ця боротьба не має собі рівних не тільки в українській, але й в світовій історії».

Ведучий: Про велику роль Р. Шухевича у національно – визвольній боротьбі свідчить і той факт, що вороги боялися його і мертвого. У 2005 році останки Р. Шухевича були знайдені біля річки Збруч. Дослідники висунули припущення, що тіло генерала Р. Шухевича було спалено. Проте достеменно про той факт стверджувати не можна.

Бувають ночі темні, наче нетрі,
Коли сказати серцю треба – цить!
Бо ж видно із Говерли та з Ай - Петрі,
Що в центрі України щось горить.
То над Збручем стоїть несамовитий Вогонь,
як дух, прип'ятий до стовпа.
Вогонь! Горить бензиною облитий
Роман Шухевич, командир УПА.
Вже тих нема, що мертвого палили,
Гарячий попіл висипали в Збруч,
Щоб не воскрес, не вийшов із могили,
Не взяв відомсти зброю обіруч.

А він горить! Тріщать кістки, як дрова,
І серце палахтить, немов свіча.
На тім вогні палає наша мова,
Гартується, подібна до меча.
Вже тих нема, що той вогонь розклали,
Та ні! Подумай, подивися в ніч,
– В пільмі очима блимають шакали,
Потворні створи імперських сторіч.
Вони чекають попелу і тліну,
Щоб замести сліди НКВД,
А він горить і гріє Україну,
Коли на неї льодовик іде.
А він горить і не стає золою,
І не чорніє мученицька плоть,
І над його душею золотою
Ридає подивований Господь.
Бувають ночі... Страшно бути в хаті.
Виходжу й бачу над Збручем вогонь.
То він горить на сталінській цераті,
І піт стікає з обгорілих скронь.

Ведуча: Р. Шухевич до дня загибелі керував визвольною боротьбою на українських землях і завдяки його непересічному політичному і військовому таланту, силі духу і характеру ця боротьба мала організовані масові форми дій і тривала до середини 50-х років.

Ведучий: Політична і життєва принциповість, особиста відвага, батьківське піклування про інших, великий провідницький хист революційного діяча характеризували легендарного командира УПА Р. Шухевича, який у горнилі жорстокої доби творив нову героїчну сторінку історії української нації. Таким був генерал - хорунжий Р. Шухевич.

Поклін складаємо Тобі.
Великий сину України,
Що ти життя своє віддав
За щастя рідної країни.
Ти вів полки в Карпатських горах
І керував боями сам,

Ти боронив свій рідний нарід
І власним заплатив життям.
У серці він носив народний біль
І прагнення до вільної держави -
Як генерал – з'єднав у собі ціль,
І мов Спартак поліг на щиті слави.

Ведуча: Воістину герої не вмирають! Воістину вони повертаються до свого народу в часи важких випробувань і піднімають дух нації на новий змаг, за потоптану честь і гідність.

Титанічна постать Р. Шухевича назавжди залишиться викарбуваною в «Золотих сторінках» української історії, адже за нього говорять його діла, які Україна пам'ятатиме завжди.

Заради щастя і свободи,
Заради гідності народу,
Заради щастя України -
Вшануймо сина України
Того що в нерівному бою
Свою Вітчизну захищав
І кров за неї проливав!

Бо патріот – це та людина,
Що кров без жалю до краплини
Віддасть за долю Батьківщини,
За свій народ за незалежність,
За небо і ланів безмежність.
За прапор наш жовто - блакитний
Стояв Герой наш непохитний!

Ведучий: Ми чекали цілу вічність, поки Україна отримала те, що по праву з народження належить їй: волю, думку, життя, правду і пам'ять. Ми дочекалися тієї миті, коли Україна стала вільною, бо душа народу лишалася живою завжди.

З М І С Т

Коротка біографія Романа Шухевича	3
Цикл заходів	6
Книжкова полиця «Плакав нас біль по втраті України, кормив нас гнів і злість на ворогів».....	7
Цікаві факти про головнокомандувача УПА	9
Інтернет-посилання	11
Бібліотечний кінозал.....	11
Цитати.....	14
Сценарій вечора-пам'яті Романа Шухевича.....	15